

ความผิดเกี่ยวกับเพศ : ศึกษากรณีการล่วงเกินทางเพศ

นางสาวพินศิริ นามสีฐาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-1091-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓ ก.ย. 2546

๕ 1๙๘2๐๐4๕

SEX OFFENCES : A CASE STUDY OF SEXUAL HARASSMENT

Miss Pinsiri Namsrithan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Department of Law

Faculty of Law

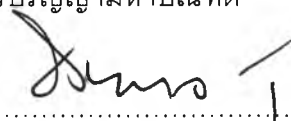
Chulalongkorn University

Academic Year 2000

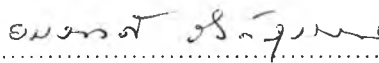
ISBN 974-13-1091-9

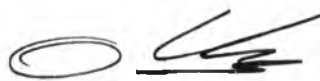
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความผิดเกี่ยวกับเพศ : ศึกษากรณีการล่วงเกินทางเพศ
โดย นางสาวพินศิริ นามสีฐาน
สาขาวิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส

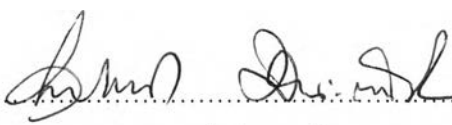
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คนบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ)

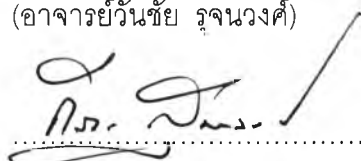
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

.....กรรมการ
(อาจารย์วันชัย รุจนวงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์กระณา สุมาวงศ์)

นางสาวพินศิริ นามสีฐาน : ความผิดเกี่ยวกับเพศ : ศึกษารณีกการล่วงเกินทางเพศ (SEX OFFENCES : A CASE STUDY OF SEXUAL HARASSMENT) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.วีระพงษ์ บุญโยภาส, 145 หน้า. ISBN 974-13-1091-9.

วิทยานิพนธ์มุ่งศึกษาถึงการกระทำอันเป็นการล่วงเกินทางเพศ (Sexual Harassment) ว่ามีลักษณะการกระทำและผลกระทบต่อผู้ถูกระทำอย่างไร เนื่องจากในปัจจุบันปรากฏการณ์การล่วงเกินทางเพศได้มีและปรากฏต่อสภาพสังคมมากขึ้น หากแต่มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวได้มีบัญญัติอยู่เฉพาะแต่ในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งคุ้มครองเฉพาะผู้ที่มีฐานะเป็นลูกจ้างที่เป็นผู้หญิงและเป็นเด็ก นอกจากนี้ ยังกำหนดห้ามเฉพาะผู้กระทำที่มีฐานะเป็นนายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงานเท่านั้น จึงมีปัญหว่าบทบัญญัติเกี่ยวกับการล่วงเกินทางเพศตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับดังกล่าวบัญญัติไว้ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับพฤติกรรมการล่วงเกินทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า การล่วงเกินทางเพศเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ในทางเพศ โดยผู้กระทำอาศัยโอกาสในการดำรงตำแหน่งหน้าที่ที่ทำให้มีอำนาจเหนือ หรือมีอิทธิพลครอบงำผู้ถูกระทำเพื่อกระทำการดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกระทำไม่ได้ยินยอมพร้อมใจ แต่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เนื่องจากกลัวว่าจะได้รับผลกระทบหากปฏิเสธหรือไม่ยอมตอบสนอง อันทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด กัดดัน ต้องเสียสุขภาพจิต สุขภาพกาย อาจต้องลาออกจากงาน ทำให้เกิดความเสียหายในเชิงเศรษฐกิจทั้งต่อตัวผู้ถูกระทำและองค์กรหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติที่บังคับใช้ในประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันมีลักษณะและองค์ประกอบความผิดไม่ครอบคลุมถึงการล่วงเกินทางเพศ ส่วนในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร ได้กำหนดให้การล่วงเกินทางเพศถือเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติเฉพาะ ซึ่งผู้ถูกระทำจะได้รับการเยียวยาด้วยการได้รับค่าสินไหมทดแทน นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้นายจ้างมีหน้าที่รับผิดชอบในการกระทำของผู้ควบคุมงานหรือลูกจ้างต่อลูกจ้างคนอื่นด้วย (Vicarious liability) ส่วนในประเทศญี่ปุ่นถือว่าการล่วงเกินทางเพศเป็นการกระทำอันละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิในการได้รับการทำงานในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม โดยผู้ถูกระทำจะได้รับการชดเชยค่าเสียหาย ทั้งยังกำหนดให้นายจ้างต้องรับผิดชอบในการล่วงเกินทางเพศของผู้ควบคุมงานหรือลูกจ้างต่อลูกจ้างคนอื่นเช่นกัน อย่างไรก็ตาม มีเพียงประเทศฝรั่งเศสเท่านั้นที่กำหนดให้การล่วงเกินทางเพศเป็นการกระทำผิดทางอาญาซึ่งผู้กระทำจะต้องได้รับโทษจำคุก 1 ปี และปรับ 100,000 ฟรังก์

จากการที่การล่วงเกินทางเพศเป็นพฤติกรรมที่รัฐน่าจะต้องมีมาตรการในการควบคุมการกระทำดังกล่าว เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองบุคคลเป็นการทั่วไป ไม่จำกัดอยู่เฉพาะบุคคลตามกฎหมายแรงงานและเพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ผู้เขียนจึงเสนอแนะให้มีการบัญญัติความผิดฐานล่วงเกินทางเพศเข้าไว้ในประมวลกฎหมายอาญาด้วย

ภาควิชานิติศาสตร์
สาขาวิชานิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4086103334 : MAJOR LAW

KEY WORD : SEXUAL HARASSMENT

PINSIRI NAMSIRITHAN : SEX OFFENCES : A CASE STUDY OF SEXUAL HARASSMENT.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VIRAPHONG BOONYOBHAS, 145 pp. ISBN 974-13-1091-9.

This thesis intends to probe sexual harassment as an offence to see its characteristics and impacts on victims. Since there are more and more sexual harassment in the society but the legal measure to guard against it in Section 16 of the Labour Protection Act B.E. 2541 (A.D. 1998) does guard only female and child labour and even so it is meant to curb the actions done by employers , supervisors , foremen and inspectors alone. It seems that the sexual harassment provision under the labour protection law does not keep in pace with the actual sexual harassment occurring in the present society.

The study finds that the sexual harassment is an sexual exploitation by the offender through the holding of positions yielding them a controlling power or influence over the victim. It is obvious that the victim has involuntarily submitted to the action but he or she could not avoid it for fear that the aftermath of non response. It therefore causes uneasiness , pressure , psychological torment , physical illness and undue resignation and thereby causing damage to the economy. However , the present provisions under the Penal Code does not cover sexual harassment. Whereas the law in the United States of America and the United Kingdom have classified sexual harassment as a sexual discrimination a specific offence in itself. The victim is remedied by damages. On the top of that the employer has the duty under vicarious liability to compensate when the wrong is committed by a supervisor or a co-worker. In Japan sexual harassment is considered as an violation of right of privacy and the right to work in a suitable environment ; the offended is thereby compensated. It also provides for a compensation from an employer when a supervisor or a co-worker has committed sexual harassment. Only France considers sexual harassment as a crime in which offender is punishable up to one year imprisonment and a maximum fine of 100,000 Francs.

Since sexual harassment is an action which the state should have measure to control in order to protect the general public and should not limit the protection to the persons under the labour law. This is to guard the public order and the public morals of the people. The author therefore suggest that the provisions on sexual harassment should be included in the Penal Code.

Department Law
Field of study Law
Academic year 2000

Student's signature..... *Pinsiri Namsirithan*
Advisor's signature..... *V. Boonyobhas*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของรองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโยภาส ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้ความเมตตาให้คำแนะนำและคำปรึกษา ตลอดจนข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดมา ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรรวดี อังค์สุวรรณ ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ อาจารย์วันชัย รุจนวงศ์ และอาจารย์กัระณา สุขมาวงศ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำปรึกษาและให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ หรยางกูร ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้ความช่วยเหลือผู้เขียนเกี่ยวกับบทความย่อภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณ คุณอุทัยวรรณ แจ่มสุธี แห่งสถาบันกฎหมายอาญา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลการจัดทำวิทยานิพนธ์ และขอบพระคุณพี่ ๆ บรรณารักษ์ห้องสมุด คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพี่ตี๋ พี่หมู และพี่เล็กที่อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลเอกสารประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี รวมทั้งให้กำลังใจผู้เขียนตลอดมา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจสำเร็จลงได้ด้วยดี หากขาดคุณชนิษฐา เต็มตฤชณา เพื่อนแท้ผู้มีน้ำใจคอยกระตุ้นและช่วยเหลือผู้เขียนเกือบทุก ๆ ด้าน ซึ่งผู้เขียนซาบซึ้งและขอกล่าวคำว่า “ขอบคุณจริง ๆ” และใคร่ขอขอบคุณคุณมานิตย์ วงศ์เสรี คุณตรีทศ นิโคธราชกูร คุณแก้วตา พันธุ์ไธโร คุณปวีณา นาพนัง และคุณปิยภรณ์ พิสิฐพิทย ที่ให้ความช่วยเหลือผู้เขียนในด้านเอกสารภาษาต่างประเทศ ซึ่งผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณกำลังใจความหวังดี และความช่วยเหลือต่าง ๆ จากคุณธรรมรังสี วรรณโก คุณวีริยา สุขมนัส คุณเพ็ญภา พจมานะวงศ์ คุณสมชาย จิตการณ คุณกัญญา นระรา คุณกรรณิกา สุทธิประสิทธิ์ คุณสันทยา กล้าทวี คุณนวรรตน์ พึ่งประสิทธิ์ รวมทั้งพี่ ๆ เพื่อน ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และที่สำนักงานศาลปกครองซึ่งผู้เขียนไม่อาจกล่าวนามได้หมด

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาอย่างสูงที่ได้ให้กำลังใจ ตลอดจนสนับสนุนทุนทรัพย์ในการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งผู้เขียนภูมิใจมากที่ได้เกิดมาเป็นลูกของคุณพ่อคุณแม่ และคุณแม่พิณทอง และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็เป็นอีกสิ่งที่คุณพ่อคุณแม่ทำได้เพื่อตอบแทนความรักความห่วงใยที่คุณพ่อคุณแม่มีให้ตลอดมา และขอบคุณคุณกึ่งโพแก้ว พมมะหาไซ ผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งแก่ผู้เขียนในการเขียนวิทยานิพนธ์

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีประโยชน์และคุณค่าทางการศึกษาอยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดามารดา คณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาต่อผู้เขียน แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความบกพร่องไม่สมบูรณ์ประการใด ผู้เขียนขออภัยไว้แต่ผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	7
บทที่ 2 แนวความคิดเกี่ยวกับการล่วงเกินทางเพศ.....	8
2.1 ความหมายและรูปแบบทั่วไปของการล่วงเกินทางเพศ.....	8
2.1.1 ความหมายของการล่วงเกินทางเพศโดยทั่วไป.....	9
2.1.2 ความหมายของการล่วงเกินทางเพศในเชิงกฎหมาย.....	10
2.2 ลักษณะพฤติกรรมการล่วงเกินทางเพศ	12
2.2.1 การล่วงเกินด้วยวาจา (Verbal harassment).....	12
2.2.2 การล่วงเกินโดยการแสดงออกทางกิริยา (Nonverbal harassment).....	12
2.2.3 การล่วงเกินโดยการสัมผัส (Physical harassment).....	13
2.3 ประเภทของการล่วงเกินทางเพศ.....	13
2.4 ผลกระทบจากพฤติกรรมการล่วงเกินทางเพศ.....	13
2.5 สาเหตุและสภาพปัญหาของการล่วงเกินทางเพศ.....	15
2.5.1 ค่านิยมและทัศนคติของสังคมไทยต่อสตรี.....	15
2.5.2 บทบาทและสถานภาพของสตรีไทย.....	18

2.5.3 ปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดบทบาทของสถานภาพของชายและหญิง.....	23
2.5.4 สภาพปัญหาและกรณีตัวอย่างของการล่วงเกินทางเพศในที่ทำงาน.....	26
บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายตามกฎหมายของต่างประเทศ	
เกี่ยวกับการล่วงเกินทางเพศ.....	32
3.1 ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์.....	32
3.1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	32
3.1.2 ประเทศสหราชอาณาจักร.....	49
3.2 ระบบกฎหมายซีวิลลอว์.....	60
3.2.1 ประเทศญี่ปุ่น.....	60
3.2.2 ประเทศฝรั่งเศส.....	73
บทที่ 4 วิเคราะห์ความผิดฐานล่วงเกินทางเพศ.....	81
4.1 เปรียบเทียบลักษณะการกระทำของการล่วงเกินทางเพศกับความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า.....	82
4.2 เปรียบเทียบลักษณะการกระทำของการล่วงเกินทางเพศกับความผิดฐานข่มเหงรังแกผู้อื่นในที่สาธารณสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล.....	85
4.3 เปรียบเทียบลักษณะการกระทำของการล่วงเกินทางเพศกับความผิดฐานหมิ่นประมาท.....	89
4.4 เปรียบเทียบลักษณะการกระทำของการล่วงเกินทางเพศกับความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา.....	95
4.5 เปรียบเทียบลักษณะการกระทำของการล่วงเกินทางเพศกับความผิดฐานกระทำอนาจาร.....	103
4.6 พิจารณาขอบเขตการล่วงเกินทางเพศเทียบเคียงกับความผิดฐานละเมิด.....	107
4.7 การล่วงเกินทางเพศตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541.....	116
4.8 แนวทางในการบังคับใช้ความผิดฐานล่วงเกินทางเพศ	
วิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวความคิดตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ.....	118

4.8.1 แนวทางในการบัญญัติความผิดฐานล่วงเกินทางเพศในที่ทำงาน วิเคราะห์เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285.....	119
4.8.2 แนวทางในการบัญญัติความผิดฐานล่วงเกินทางเพศในที่ทำงาน วิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักความรับผิดในการกระทำของบุคคลอื่น แบบเด็ดขาด.....	122
4.8.3 มาตรการเสริมในการควบคุมและป้องกันการล่วงเกินทางเพศ ในที่ทำงาน.....	124
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	125
รายการอ้างอิง.....	140
ประวัติผู้เขียน.....	145